

APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 9, 10

1946 m. vasario 16 d.

NORTINGEN

Vasario šešioliktoji

Vasario 16-toji - šimtametės kovos, laimėjimų ir triumfo diena, džiaugsmo ir pasiryžimo šventė. Šią šventę lietuvių tremtinių mėsė antrą kartą mini už savo žemelės ribų. Tačiau Vasario 16-toji ir šiose aplinkybėse ir nuotaikose savo charakterio ir reikšmės nenustoja, tik įgauna naujo atspalvio ir turinio.

Vasario 16-toji šiais metais privalo būti mums nusikratymu išgyvenusioms mūsų tarpe negerovėms ir vienybės išugdymo, pasišventimo ir pasiaukojimo bei darbštumo padidinimo, galingesnės, nesuinteresuotos, grynos ir skaidrios tėvynės meilės sukurstymo ir mūsų kovotojų veteranų, karių ir visuomenės darbuotojų, jau apleidusių žemiškąjį gyvenimą, paminėjimo šventė.

Vasario 16-toji šiandien mums turi būti kietų pasiryžimų diena - laimėti ar žūti "vardan tos Lietuvos". Šią dieną mes švenčiame visu iškilmingumu, tvirtai tikėdami naują Vasario Šešioliktąją ir vėl atgimsiant mūsų brangioje tėvynėje. Tai yra mūsų tikėjimas, mūsų kelias ir mūsų tikslas - laisva nepriklausoma Lietuva.

Petras Babickas

Lietuvai

Niūri naktis nūn dengia Tavo veidą,
 Tu - taip toli, nors, kaip širdis, - arti...
 Nutilo kanklės... Laisvės saulė leidos:
 Nyku, tamsu, grandinės ir mirtis...

O, Lietuva. Mes kieti, kaip granitas,
 Negynėme, Tavęs, kaip pr tėviai, oi, ne.
 Niūri naktis... Neaušta lauktas rytas...
 Tu - pasmerkta, našlaitė, kalinė...

Bet bus diena. Sugrius vergijos uolos,
 Aidės padangė džiugesio garsais,
 Pakilsi Tu, šiandien skaudžiai parpuolus,
 Kai Tavo sūnūs laisvės žygin eis.

Žygiuosime į švintantį rytojų,
 Skambės laukai nuo pergalės dainos...
 Klausyk, išgirsk, šalie kilnių artojų,
 Greit laisvės saulė Tavyje dienos.

TOLI NUO TĖVYNĖS

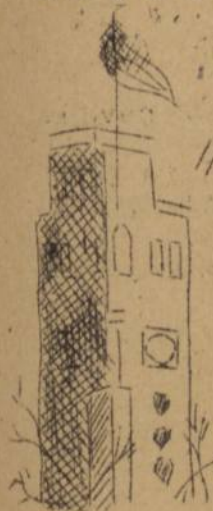
Toli nuo tėvynės, toli nuo savų
 Sunku man krūtinėj, klaiku neramu;
 Nerimsta širdis, nes ji lauks visada
 Kada, o tėvyne, pašauksi. Kada?...

Ir dieną ir naktį nemielia čionai,
 Nėra čia ramumo minutei vienai...
 Ir mintys man blaškos balandžiais baltais,
 Kad Lietuvą brangią sapnuos tematai...

Kada, o kada prablaivės mums dangus?
 Kada vėl sugriš tai, kas miela, brangu?
 Kada, kaip širdis, Lietuva bus arti?
 Kada pasibaigs nedalia šį kartį?

Tikiu, mes sugrišim... Ateis ta diena.
 Tėvynė, kaip saulė... Ji mums - amžina...
 Tegu nors dainelė jon skris per marias,
 Kol laimę ir laisvę širdis vėl suras...

/Iš naujai pasirodžiusio rinkinio "Toli nuo tėvynės"./

O skambink

PER AMŽIUS VAIKAMS LIETUVOS...

MONTAŽAS IŠ DŽIAUGSMO, AŠARŲ IR VARGŲ PILKŲ

Nelaimės broli tremtyje, sakyk, ko šiandien tu toks susimąstęs, ko nesakai nė žodžio, kokias didžias dūmeles dūmoji?... Ak, žinau. Palik vienišas savo susimąstymuose ir susigraudenimuose... Tu bedalis, tu be namų it paklydęs šunytis, tu be artimųjų, apgaubtas nežinios ir nevilties didesnės už visas neviltis, tu be rytojaus, toli nublokštas nuo savo tėvynės, nesvetingoje svetimoje šalyje kaip nelaimingas karo tremtinys šventi Vasario Šešioliktąją – savo Lietuvos nepriklausomybės sukaktį. Palik tu vienui vienas savo susigraudenimuose, bet žinau ką galvoji, kaip netolimos praeities dienas meni graudingai...

-o-

Meni, kaip anuose laiminguose metuose sapnavai vieną naktį gražų sapną. Matei didelį baltą angelą, kuris po savo sparnu glaudė visus geruosius žmones. Norėjai kažin ką gražaus tam angelui sakyti, kai staiga tave išmetė iš lovos trenksmingi dūdų orkestro garsai. Prišokęs prie lango pamatei, kad gatvė žygiuoja šaulių kuopa. Žygiuoja kuopa kaip vienas žmogus, kaip vienas žmogus... Sniegas dulka iš po kojų, o karininkų kardai spindi kaip auksas. Tai buvo Vasario Šešioliktosios rytas. Griebei geriausią švarkelį, apsiaustą ir įsiliejai į žmonių jūras gatvėse. O visi žmonės šiandien toki linksmi, šventiški, ir jų veidai toki giedri žiemos dieną... O Laisvės Alėja banguoja kaip jūra.

Daugybė patriūbočių, orkestrų taip griausmingai trenkia, kad visa žemelė dreba, svieto ausys kursta. O vėliavų upės plaukia Karo Muziejaus link. Pavasarininkai, ateitininkai, valstiečiai liaudininkai, Blaivybės draugija, "Makabi" su būneliais, "Pachodnia"... Ir šimtai, tūkstančiai organizacijų. Ir džiugu tau, kad visi taip gražiai sutelpa mūsų laimingoje Lietuvoje. O gausumas moksleivijos, o studentija, o korporacijų. Vėliavininkai žygiuoja su aštriomis špagomis ir mandriomis kepuraitėmis ant pakaušio. Ir visi Karo Muziejaus link. Ir aš ir tu spraudžiamės per minias į ten, stengiamės užimti geresnius postus. O ten iš tolo nebegalima jau prieiti...

Žvilgančiuose limuzinuose atvažiuoja diplomatai su spindinčiais cilindrais. Vyriausybės nariai, Respublikos Prezidentas. Griausmingas valio nubanguoja per minias, orkestrai, rodos, sugriau visą miestą. Pulkai reporterių spraksi foto aparatais, rašo į bloknotus ir trina šalančias ausis.

- Mes nė per nago juodumą nieko nenorime nei iš rytų nei iš vakarų kaimynų, - kalba valstybės galva. - Mes norime ramiai gyventi savo nepriklausomoje valstybėje...

Bokšte pasigirsta širdį veriantis trimitas.

- Maldai kepures nusiimk.

Minios sustingsta. Ir širdys, rodos, sustoja plakusios. Melsvi gintaro ir pušų skujelių dūmai kyla dangopi, kaip miniu troškimai: per visus amžius mes norime gyventi laisvi... Bet Laisvės Varpas šiurpulingai drasko širdį savo žodžiais dūžiais:

- O skambink per amžius vaikams Lietuvos, kad laisvės nevertas - kas negina jos.

Kažin kas suspaudė tada tau širdį, ir ašaros nebesulaikėi...

Paskui, kai vėl trenkė orkestrai, nudžiūvo ant skruosto tavo jausminga ašara. Drebejo žemė nuo pėstininkų žingsnių, siūbavo namai nuo artilerijos trenksmo, moterys klykė iš džiaugsmo, o gusarai plyšo pusiau iš puikybės... Tada nebeišlaikėi nė tu. Metei skrybėlę oran ir šaukė drauge su visais: "Valio, Lietuvos gusarai." Atgijo, rodos, tuomet bokšte pakabinti paveikslai. Užvirė didingas žalgirio mūšis, Vytautas ant balto žirgo lėkė pirmas kaip ugnis. Perpykęs už niekšybės Algirdas grąšmingai beldė kardu į Maskvos vartus...

Ir kada popiečiais po visų iškilnių tuėjai namo, širdybuvo taip lengva, lengva... Ir tarei tada kažin kam:

- O gražu, gražu mūs Lietuvoje...

-0-

Ar pameni tą nelaimingą pasakos dorąjį keleivį, kuris nerūpestingai švilpaudamasėjo taku ir nejautė, kad už kelių žingsnių prie medžio jo laukia klastingas žudikas su peiliu rankoje?

Taip anuose metuose ir mūsų tėvynei klastingas žudikas dūrė peiliu iš nežinių...

Meni tada Vasario Šešiolikį?... Ak, taip...

Nevažiavo tada Karo Muziejun diplomatai su spindinčiais cilindrais, nedrebėjo žemė nuo orkestrų trenksmo ir nejojo šaunieji gusarai... Kaip užkeiktame pasakų bokšte tylėjo Laisvės Varpas, ir nekilo aukštyn melsvi dūmai prie Nežinomąjo Kareivio kapo. Tik apuokai klaikiai klykavo bokšte. Ir niekas neliepė nusiimti kepurių maldai. Dievui tada liepė išieiti iš mūsų tėvynės...

Nieko tada jau nebuvo. Buvo tik amžių amžiais mūsųose negirdėti "liaudies priešai", neapykanta viskam, melas, žudynės, visuotina vergija, griovimas, naikinimas, žmogaus paniekinimas, kalėjimai, kančios, dantų griežimas ir prie viso to dar "tėvas ir mokytojas"... Tai ir viskas.

Pameni tada: nė vieno giedro vardo. Vietoje žmonių - gatvėmis slankiojo baimė ir priespauda. Ir tu slankiojai tamsiomis gatvėmis, nes bijojai eiti namo - gal laukia mėlynkepuriai. Visi visų turėjo bijoti - toks buvo įstatymas.

Tą dieną daug sau žygiavo amžinon kelionėn per šiaurės pūgas ir sniegynus... Tik slaptingi varpo garsai visuose tėvynės kampeliuose aidėjo:

- ...tas laisvės nevertas, kas negina jos...

Ir rinkosi vyrai geležiniais kumščiais. Nebesulaukus antros Vasario Šešioliktiesios sukilo nelygion kovon visa tauta.

-0-

Antras žudikas iš vakarų šaukė:

- Aš išvaduosiu tave, nelaimingoji.

Kai atėjo - dūrė vėl peiliu krūtinėn. Antra žaizda vėl baisi, baisiausia. Mirties agonijoje merdėjo trejus metus. Meni, broli, tris kartus vėl šventėme Vasario Šešioliktąją... Ak...-

Apiplėštoje mūsų tautos šventovėje vėl buvo nyku ir tamsu kaip kapuose. Niekas ir vėl nebesaukė maldai už tėvynę. Neatėjo nė vienas žmogus, nė vienas reporteris ir niekas nebekalbėjo:

- Nė iš vakarų mes nenorime nieko nė už nago juodymą, tik norime gyventi laisvi ir nepriklausomi.

Savo laisvės šventę šventėme nuožmioje rudojo barbaro vergijoje, tūkstančiai mirė koncentracijos lageriuose, ištėrime. Laisvės dieną atžymėjo okupantų keršto gaisrai visame krašte, šūviai, šiltas tekantis nekaltas kraujas, plėšimai, žmonių mėsos džioklės, žmogaus paniekinimai... Visam šitam atminti lange kabėjo vyriausia rudoji bestija - fiureris, kaip mūsų laisvės graborius...

Meni, kaip laisvės dieną rudosios bestijos viešpatavime daugelis mūsų šventę giliai pogrindyje. Jie nebijojo nei mirties, nei koncentracijos lagarių. Jie buvo lyg koks laisvės varpas mūsų tautai. Ir tauta girdėjo jų balsą ir buvo tvirtai su jais. Todėl joks rudasis teroras ir jokios baisybės neparbloškė mūsų. Mes išėjome nenusilenkę ir nusižeminę.

-o-

Tu pabundi savo susimąstymuose. Visa tai praėjo mintyse, kaip paveiksle. Ir dabar tu žinai, kad dvidešimt aštuntą ~~į vakarą~~ Vasario Šešioliktąją tu šventi ištėrime, toli nuo savo nelaimingos tėvynės.

Ir gerai, kad tu nepalūžai ištėrimo neviltyje, kaip nepalūžome ir mes visi. Mūsų širdys dabar užgrūdintos kaip plienas, ir laisvės mes neišsižadėsime, kol tik amžinai užmerksime akis.

Žinau, kad mes šiandien visi paliksime šią nesvetimą šalį ir kaip tylūs šešėlių pakeleiviai iškeliausime į tėvynę, prie mūsų šventovės - Karo Muziejaus. Ten mūsų bus didžios minios, daug tūkstančių. Nebus didžių iškilmių su orkestrais, paradais, ir nesusirinks pulkai reporterių. Nematoma ranka uždegs aukurą, bokšte pakils juoda gedulo vėliava... Iš akmeninio kapo atsiklos Nežinomas Kareivis, ramaus veido vyras juodoje uniformoje su plieno šalmu, jis tyliai ateis prie mūsų ir sakys:

- Aš žinojau, kad jūs šiandien čia ateisite. Tebūnie palaiminti jūsų vargo keliai. Negaliu aš jums meilingai dovanoti po rožės žiedelį iš tėvynės, nes niekas šitam sodely jų jau nebeaugina...

Staiga baisiu graudingumu suskambės Laisvės Varpas:

- O skambink per amžius vaikams Lietuvos, kad laisvės nevertas - kas negina jos...

Ir iš visų miškų pasipils tada rakių ugnys. Tai bus ženklas, kad tauta girdi ir pavogto Laisvės Varpo balsą: budi, aukojasi ir miršta dėl laisvės...

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESO NUTARIMAI

Amerikos Lietuvių Kongresas, įvykęs pereinamąjį metų XI.29 - XII.1 dienomis Čikagoje, priėmė 11 rezoliucijų, kurių pastaroji čia dedama:

"Amerikos Lietuvių Kongresas reiškia pasitenkinimą, kad vienas rinkinys II-jo pasaulinio karo nusikaltėlių jau atsidūrė Tarptautiniame Teisingume. Ten rusų tautos atstovai teisia vokiečių karo nusikaltėlius už nusikaltimus, padarytus ne vokiečių šalims ir tautoms, tarp jų ir rusams.

Tarptautinio Karo Tribunolo Nūrnberge Charta nusako kai kuriuos nusikaltimus: samokslą ir nusikaltimus prieš taiką, karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui.

Tačiau Amerikos Lietuvių Kongresas kreipia amerikiečių tautos dėmesį, kad iki šiol nenumatyta patraukti teismaniškes valstybėms nepriklausančius karo nusikaltėlius, dėl daugybės nusikaltimų pasaulio taikai ir užimtųjų kraštų civiliams gyventojams.

Visiems žinoma, kad STRS vyriausybė, vadovaujama Molotovo, pirmininko ir užsienio reikalų komisaro, suokalbyje su Vokietijos vyriausybe, atstovaujama Ribbentropo ir kitų, 1939 m. rugpiūčio ir rugsėjo mėn. padarė nusikaltimą taikai, pažeisdama tarptautines sutartis, susitarimus, rengdama bei vykdydama konspiracijos planą daugelyje Rytų Europos valstybių, tarp jų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Vykdydama vokiečių rusų konspiraciją, Sovietų Sąjungos vyriausybė ginkluotomis jėgomis įsiveržė į Lenkijos žemę. Grąsindama panaudoti ginkluotąsias pajėgas, 1939 m. spalio mėn. privertė Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybes priimti vadinamuosius "Tarpusavio pagalbos paktus", įvedė rusų ginkluotąsias jėgas į Pabaltijo valstybes, "iškilmingai garantavo" gerbti tų šalių suverenumą, jų vidaus tvarką, politinę, socialinę ir ūkinę sistemą. Po to žygio seka Sovietų Sąjungos agresinis karas prieš Suomiją, sudarymas šešėlinės Otto Kuusinen vyriausybės, kuri turėjo pakeisti teisėtą Suomijos vyriausybę. Tie sovietų vyriausybės veiksmai aiškiai priskirtini Nūrnbergo Tribunolo teisiamųjų kaltinimams, kuriuos nusako pirmasis skirsnys.

1940 m. birželio mėn., kai britai apleido Dinkerą, vokiečiai jau buvo užėmę Belgiją, Olandiją ir Prancūziją, Sovietų Sąjungos vyriausybė per užs. reik. komisarą Molotovą įteikė ultimatumą Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybėms, o panaudodama armijos ir karo laivyno pajėgas, užgrobė Pabaltijo valstybes, panaikino teisėtas Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybes ir jų vieton pastatė šešėlines, tų tautų visiškai neatstovaujančias. Tatai buvo padaryta sulaužius tarptautines sutartis ir minėtų kraštų įstatymus.

Po to, vykdydami konspiracijos politiką prieš politinę nepriklausomybę, teritorinę neliečiamybę ir laužydami veikiančias sutartis, susitarimus, duotus patikėjimus, rusų konspiratoriai įvykdė komedinius "rinkimus". Samokslininkai išplėtė komunistų partijos organizaciją, sukūrė naujų valstybinių, partinių organizacijų tinklą, valstybinį aparatą, pertvarkė, kad Pabaltijo tautų gyvybingumą užgimdytų komunistinė dok-

Toliau, paminėjus bolševikų siautėjimą užimtose Pabaltijo valstybėse, rezoliucijoje sakoma:

"1940 m. lapkričio mėn. Sovietų S-gos vidaus reikalų liaudies komisaras Maskvoje išleido vykdomąjį potvarkį Nr.001223, kuriuo įsakyta "surašyti antisovietinį elementą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje". Vėliau, kai tie sąrašai buvo sudaryti, STRS viešojo saugumo /NKGB/ liaudies komisaro pavaduotojas Sarovas išleido smulkias instrukcijas, kaip deportuoti iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos "antisovietinį elementą".

Maskvos įsakymų pasėkoje, vykdamas bendrą planą ir darant nusikaltimą žmoniškumui, šimtai tūkstančių nekaltų žmonių buvo suimti, kankinami, žudomi, o ypač 1941 m. birželio mėn. iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos išgabenti į SSSR gilumą. Žmonės žudyti masėmis, pav., Pravieniškiuose, Telšiuose ir kitur. Žudyta ir kankinta įvairiais būdais: šaudant, subadant, karant, badu marinant, sugrūdant į perpildytus būstus, sistematiškai nedamaitinant, sistematiškai apkraunant darbu, jėgas perviršijančiu, neaprupinant pakankama medicinos pagalba, spardant, mušant, naudojant įvairių rūšių žiaurios kankinimus, plūstant žodžiu, neduodant teisės susisiekti su giminėmis, draudžiant ryšius palaikyti su šeimomis ar pagalbos organizacijomis. Kai kuriais atvejais tokiomis aukomis buvo ir Amerikos piliečiai, kurių pilietybę sovietai sauvališkai atėmė.

Visi šie nusikaltimai aiškiai priskirtini nusikaltimams taikai, žmoniškumui. Jie aptarti Tarptautinio Karinio Tribunolo Chartoje didiesiems ašies kraštų nusikaltėliams teisti ir bausti.

Sovietų Sąjungos ginkluotosios pajėgos vėl užėmė Pabaltijo valstybes 1944-45 metais. Jungdami įpareigojimus, kuriuos uždeda Atlanto Charta ir Deklaracija išlaisvintosioms Europos tautoms, nors tie aktai pasirašyti Sovietų Sąjungos vyriausybės, sovietų organai vėl Pabaltijo kraštuose įvedė ginkluotą teritorinį režimą, palaikomą tik Rusijos ginkluotosios pajėgos.

Visos laisvės ir pagrindinės žmonių teisės užgniaužtos. Vėl pradėtas masinis teroras, žudymas ir masinis deportavimas. Pabaltijo kraštų vyrai ir moterys buvo ir yra varu imami į raudonąją armiją, raudonąjį karo laivyną, darbo batalionus, išvežami iš tėvynės. Raudonoji armija ir NKGB daliniai vykdė ir tebevykdė reto brutalumo žiaurumus, nepaisydami jokio žmoniškumo. Regimai vyksta Pabaltijo šalių rusifikacija ir komunistinimas: masės žmonių, ne baltai, atgabenami iš Rusijos ir įkurdinami Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Rusus valdininkus prisiuntė į geležinkelio, radijo žinybas ir visas ūkines organizacijas. Pabaltijo valstybėse neįleidžiami amerikiečių reporteriai, amerikiečių ar Jungtinių Tautų Šalpos pareigūnai. Pabaltijo kraštų piliečius, prieš tarptautinę teisę jėga įjungtus į vokiečių ginkluotas pajėgas, rusų organai laiko išdavikais, o pasiduodančius sušaudo. Praėjus aštuoniems mėnesiams po karo veiksmų pabaigos Europoje, sovietų vyriausybė dar tebelaiko apgulos padėtį Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Kraštai ūkiškai ~~žūdo~~ žlugdomi, organizuotu viešosios ir privatinės nuosavybės plėšimu, nusavinimais, rekvizicijomis ir nacionalizavimu, kuriuos atlieka rusų valdininkai, okupacinė rusų valdžia šiuos nusikaltimus daro ne karo, o taikos metu.

Turėdami galvoje čia išdėstytus faktus, Amerikos Lietuvių Kongresas prašo Tautos Atstovus abiejuose Kongreso Rūmuose iškelti bylą visiems tarptautiniams nusikaltėliams, vistiek kurios tautybės jie būtų, karo ar taikos metu nusikaltę. O ypač atiduoti teismui rusai ir kiti, nusižengę taikai, padarę karo metu nusikaltimus ir nusikaltimus prieš žmoniškumą.

Tatai turėtų būti padaryta papildant bei išplečiant Tarptautinio ~~Karinių~~ ~~Tribunolo~~ ~~jurisdikciją~~ teismingumą ar praplečiant Tarptautinio Teisingumo Tribunolo jurisdikciją.

Amerikos Lietuvių Kongresas ypač prašo papildomai nustatyti tarptautinių nusikaltimų sąvoką, įstatyminę galią suteikiant nuostatomis, apimantiems a/kitos valstybės teritorijos pagrobimą, smurtu ar grasinimu, jėga, b/karinės okupacijos metu pravedus politinių rinkimų, siekiant perleisti krašto suverenumą okupantui ar primesti partinę diktatūrą, tarnaujančią okupacinei valstybei." /EI/

-----o-----

K O V A N E G E R O V Ė M S

Galutinai savo likimą ne mes spėsime. Bet negalima teigti, kad mes būtumėm bereikšmiai, be įtakos pasyvūs mūsų likimo sprendimo stebėtojai. Tam tikra dalimi ir mes savo praeities ir ypač dabarties elgsena prie to sprendimo prisidėsime. "Kiekvienas lietuvis tremtinys m. raliai atstovauja ne tik visai tremtinių visuomenei, bet ir visai tautai. Kas savo darbais ir poelgiais žemina savo gerą vardą, tas žemina visų tremtinių, visos tautos garbę ir didžiai kenkia bendrajam labui. Nusikaltimas liečia ne tik nusikaltėlį ir nukentėjusįjį, bet ir visų tremtinių likimą ir pačios tautos išsilaikymo reikalą."

Su šiais visai teisingais Bendrųjų nuostatų su tremtinių negerovėmis kovoti teigimais tenka be ginčų sutikti. Švedų užsienių reikalų ministeris prof. Undenas 1945 m. lapkričio m. 23 d., atsakinėdamas į įteiktą interpeliaciją pabaltiečių karių išdavimo bolševikams reikalui, tarp kitų skaudžių ir nepagrįstų Pabaltijo valstybėms ir jų tremtiniais priekaištų, pažymėjo ir štai ką: "Tų tautų /Pabaltijo/ politinis pribrendimas nebuvo ypatingai pasireiškęs... Savo nepriklausomybės metais tos tautos pradėjo demokratinėmis santvarkomis, o paskui įsivedė diktatorines."

Yra dar skaudesnių mums daromų priekaištų iš mūsų praeities ir dabarties. Toli gražu ne visus tuos priekaištus galima atremti, nebent tik šios rūšies mūsų gyvenamose sąlygose mažai įtikinančią frazę: "nėra tautos be išgamy, ju turėjo ir turi ir lietuvių tauta." Bet tokiu atsikirtimu savo reikalui nieko nepadėsime ir kitų nepatenkinsim. O tuo tarpu mūsų priešai, pasirėmę mūsų negerovėmis, per spaudą varo intensyvią agitaciją prieš mus ir mūsų tėvynės laisvę. Tiesa, ta visa spaudos agitacija yra varoma arba piktos valios žmonių arba visai nežinančių nei mūsų praeities, nei mūsų dabarties. Tiesa taip pat, kad mums primetami nusikaltimai neturi jokio rimto pagrindo, kad mes patys su didžiausiu pasišventimu ir didelėmis aukomis kovojom ir tebekovojame su tais veiksmais ir reiškiniiais, kurie mums primetami. Tai mums visiems aišku.

Bet, antra vertus, mums visiems turi būti aišku ir tai, kad ir kiekviena pasireiškusi mūsų tarpo negerovė, kaip: spekuliacija, degtindarystė, girtavimas, šeimos židinio negorbimas, neištikimybė, lytinis palaidumas, padaužiškumas, svetimos nuosavybės negorbimas, darbo ir pareigų vengimas, smurto vartojimas, nesolidarumas, tautiečių niekinimas, įskundimai ir t.t. duoda medžiagos agitacijai prieš mūsų tremtinius ir prieš mūsų tėvynės laisvę, kad kiekvienas, kuris toms negerovėms pasiduoda, padeda mūsų tėvynės priešams ir labai apsunkina kovą už laisvės ir nepriklausomybės mūsų tėvynei grąžinimą.

Todėl visai teisingai sako minėtieji "Bendrieji nuostatai su tremtinių negerovėmis kovoti", kad kova su pasireiškiančiomis ir vis didėjančiomis tremtinių negerovėmis yra visu prie-dornė ir uždavinys, kad lietuvių tautos garbei ir lietuvių tremtinių vardui ginti ir išlaikyti, bendrajai tremtinių gerovei saugoti ir tautiniam solidarumui vykdyti visi tremtiniai vieningai kovoja su piktu. Ir suprantama dėl ko, nes "kas savo darbais ir poelgiais žemina visų tremtinių, visos tautos garbę ir kenkia bendrajam labui", t.y. Lietuvai /Bendr.nuost...I/.

Šiandien L.Tremtinių Bendruomenės įstaigoms yra suteikta priemonės "Bendrujų nuostatų su tremtinių negerovėmis kovoti" pavidalu. Skiriami jiems vykdyti asmenys, padedami L.Tremtinių Bendruomenės vadovybių ir visos tų negerovių nepaliestos lietuviškosios visuomenės su tomis negerovėmis turi stoti į ne-nuilstamą ir kietą kovą. Kas tas negeroves toleruos, jų "nematys", pro pirštus leis, tas kenks Lietuvai ir jos interesams.

APIE *Lietuvai*
IR LIETUVIUS

MILIJARDINIAI KARO NUOSTOLIAI

"Naujienos" Nr.283 rašo: "Vašingtono Sovietų pasiuntinybės biuletenis paskelbė paprasto valstybės komiteto pranešimą apie nacių padarytus nuostolius. Pagal tą pranešimą, Latvijai vokiečiai padarė nuostolių už 20 milijardų rublių, Lietuvai už 17 milijardų rublių, Estijai - 16 milijardų rublių. Visose tose respublikose esančios sunaikintos viso mašinų ir traktorių stotys. Nuo lietuvių vokiečiai atėmė 620 tūkstančių galvių, 220.000 arklių, 770.000 kiaulių, 270.000 avių ir ožkų, 760.000 to grūdų ir 485.000 to kitokių maisto produktų. Į pirmąjį biuletenio puslapį įdėtas karo sunaikinto Vilniaus vaizdas. Pagal Potsdamo susitarimą Rusija apsiėmė rūpintis karo nuostolių atlyginimu Lenkijai. O kas atlygins nuostolius Lietuvai?"

LIETUVOS PRIJUNGIMO ANGLOSAKSAI NEPRIPAŽISTA

Plačiai buvo paskleistos žinios, kad Lietuvos įjungimą į STRS anglosaksai ar bent anglai yra pripažinę. Iš autoritetingų šaltinių patirta, kad ši žinia išlaužta iš piršto. Didž. Britanija, o tuo labiau JAV, nieko nėra padariusi, kas galėtų sudaryti pagrindą minėtam sprendimui daryti. Netgi galima priešingai tvirtinti. "Osservatore Romano" paskelbė prezidento Trumano vieną paskutiniųjų kalbų, kurioje patikrinama, kad JAV nepripažins jokio fakto, sukurto agresijos būdu. Iš kurių tad šaltinių išplaukė tos klaidinančios žinios? Jų šaltinių nesunku numanyti. Užinteresuotoji pusė, būtent STRS yra jau padariusi nekartą diplomatinis žygius Pabaltijo valstybių įjungimui pripažinti. Nė jokio tikslo diplomatinio būdu nepasiekus, imtasi kitų priemonių. STRS ar jai artimų šaltinių išėjusi žinia vienu metu paskelbta įvairiausioje spaudoje ir net per kai kurias ne rusų radijo stotis.

Reikia apgailestauti, kad nervų karo pobūdžio toji žinutė daugelio iškeldintų lietuvių buvo priimta be jokių rezervų. Lietuvos reikalas pareina nuo lietuvių tautos sąmoningo apsisprendimo ir tarptautinės politikos konjunktūros. Šiandieninė tarptautinės politikos padėtis nėra nusistovėjusi. Iki Japonijos karo pabaigos neliesti klausimai šiandieną bandomi aiškinti JTO pilnatyje, o ypač Saugumo Taryboje. Iš eilės ten iškeltų klausimų matyti, kad nė vienu nesusitarta. Visų klausimų sprendimas tik atidedamas kuriam laikui. Todėl Lietuvos reikalas dabartiniu metu negali būti vienaip ar kitaip teisiniai liečiamas, kada kiti pirmaeiliai tarptautinės politikos klausimai nėra sulaukę sprendimo.

Kai kurios nuolaidos buvo padarytos Maskvos trijų galybių konferencijoje. Jai tik ką pasibaigus dėl tenykščių nutarimų patiekti komentarai, kurie nesuderinami su pačiais nutarimais. Tariamose nuolaidose padarytos, kad STRS įtraukus į tarptautinių organizacijų forumą, išryškinus bolševikų taktiką ir atitinkamai ją perteikus tarptautinei viešajai nuomonei. Viešosios nuomonės palenkimas jau šiandieną būtinas, kai vienur kitur atvirai prabyla apie galimą konfliktą, kurio sprendimas pareitų nė žodžio, bet jėgos argumentu. Tose sąlygose nesiskubinama išspręsti Pabaltijo, Suomijos, Balkanų, Artimųjų ar Tolumųjų Rytų problemą, kurios be jėgos panaudojimo, žiūrint nutarimų, lieka atviromis ir nepakeičiančiomis dabartinės padėties.

/EI/

BALSAS Į PABALTIEČIŲ PUOLIMUS

Müncheno DP pirmosios stovyklos direktoriaus pav. H. Ingham parašė "Stars and Stripes" dienraščio redaktoriui šio turinio raštą: "Š. m. sausio 3 d. Tamstos paskelbėt straipsnį apie Pabaltijo piliečius, esančius iškeldintųjų stovyklose. Iš jo gaunamas įspūdis, kad Pabaltijo iškeldintieji asmenys išnaudoja sąjungininkų vaišingumą ir, atsilygindami, vykdo žmogžudystes, vagystes ir kitus kriminalinius nusikaltimus. Tikiu, kad ir aš turiu teisę pareikšti savo nuomonę šiuo klausimu ir prašau, kad mano balsas taip pat būtų išgirstas. Aš esu anglas, kuris padėjau vadovauti iškeldintųjų asmenų įvairių tautybių stovyklai nuo 1945 m. gegužės mėn. Ši stovykla dabar yra be-
maž vienu Pabaltijo žemumena ir man palonu konstatuoti, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės yra patys padėgiausi iš

visų 32 tautų, su kuriomis turėjau reikalų. Jie yra kultūringi, gero elgesio ir malonūs pažinti. Yra skaudu matyti, kad žmonės, kurie jau yra patyrę tiek nelaimių, dar yra puolami piktais šmeižtais. Aš manau, kad daug vokiečių deda pastangas visus nusikaltimus primesti iškeldintiems asmenims ir, gal būt, jiems per daug lengvai pavyksta įtikinti kai kuriuos lengvatikius Karinės Valdžios pareigūnus." /EI/

PRANCŪZŲ VIENUOLIAI UŽJAUČIA LIETUVIUS

Lietuvių Kunigų Sąjunga yra gavusi iš prancūzų vienuolių buvusių Karo Kovotojų Sąjungos laišką, kuriame reiškiamas nuširdi užuojauta dėl sunkios lietuvių išeivių padėties. Tikros užuojautos ženklui kartu su laišku yra atsiųsta piniginė pašalpa. - Lietuvių pasaulininkų studentų bendrabučiui Pizoje šv.Tėvas yra paskyręs 500.000 lyrų pašalpą. /MNG/

ŠVEDIJOJE GYVENANČIŲ PABALTIEČIŲ ATSIŠAUKIMAS

Eilė lietuvių, latvių ir estų pasirašė atsišaukimą, kuriuo kreipiasi į krikščionišką pasaulį ir Vakarų pasaulio viešąją nuomonę. Atsišaukime mini Pabaltijo valstybių pažangą, jų aukštą civilizacijos ir demokratijos lygį, 1940 m.kančias, 1944 m. pabėgimą, kitų tautų grįžimą tėvynėn tik ką karui pasibaigus. Atsišaukimas baigiamas: "Mes, dvasiškiei ir laisvų Pabaltijo valstybių piliečiai, šaukiame krikščionišką pasaulį ir Vakarų pasaulio geros valios piliečius, nepamirškite jūs mažųjų Pabaltijo tautų, kurios savo kultūra neabejotinai priklauso vakarietiškam pasauliui. Bet jos šiandieną nesidžiaugia laisve. Vakarų demokratijų pagelbos dėka šiandieną džiaugiasi milioniškai laisve ir savu gyvenimu. Vardan tiesos, teisybės ir krikščioniškojo jausmo, nepamirškite krikščionių brolių, kurie prievarta gyvena nepaprastoje tamsoje. Ištieskit gelbstinčią ranką, suteikit moralinę paramą ir apsaugą nelaimingiems - motinoms ir vaikams, kuriems didžioji tragedija išplėšė kas brangiausia: vaikus, namus ir tėvynę." /EI/

PABALTIEČIAI NENORI GRĮŽTI NAMO

"Daily Mail" specialus korespondentas nurodo: "Britų zonoje 1945 m.gruodžio mėn. buvo 454.000 pabėgėlių ir 1.700.000 repatrijantų. Daugelis Pabaltijo kraštų, Rytų Lenkijos ir Jugoslavijos gyventojų atsisakė grįžti namo. Pabaltijo pabėgėliams britų valdžia yra numačiusi įsteigti Pabaltijo biurą, kurio uždavinys rūpintis Pabaltijo pabėgėliais, kurie šiose sąlygose atsisako repatrijuoti. "Herald Tribune" Londono korespondentas praneša, kad JTO pilnaty Anglijos atstovas Baker pareiškė, kad tarptautinė pabėgėlių ir išvietintų asmenų apsauga nuo komunistų ir komunistinių kraštų būtų ir toliau suteikta visiems pabėgėliams, nežiūrint iš kur jie būtų atvykę ir kodėl jie nenori grįžti namo. Britų delegacija nurodė, kaip plėtėsi pabėgėlių parama ir pabrėžė, kad pabėgėlius remia tik Anglija, JAV ir šiek tiek Prancūzija.

APIE TEISINĮ PABĖGĖLIŲ BŪKLĘ

Stockholme išeinančiame anglų kalba Baltijos tautų žurnale "The Baltic Review" prof. N. Kaasik apie pabaltiečių teisinę būklę taip samprotauja: "Pabaltijo pabėgėliai yra apleidę savo kraštą, saugodami savo gyvybę ir laisvę nuo Rytų invazijos. Jie nėra karo bėgliai, gali grįžti namo karui pasibaigus, bet politiniai pabėgėliai, kurie neturi galimybės grįžti savo kraštą. Jie negali tai padaryti, kol svetima jėga, nuo kurios jie pabėgo, valdo jų kraštą. Todėl Pabaltijo pabėgėlių problema negali būti išspręsta kaip kitų pabėgėlių - repatriacijos būdu.

Sovietų Sąjunga, rašo autorius, priešingai savo tarptautiniams įsipareigojimams okupavo Pabaltijo kraštus jėga. Jie valdo prieš Pabaltijo tautų valią, tvirtindami, kad Pabaltijo pabėgėliai yra jų piliečiai. Jie tvirtina, kad pabėgėliai apleido savo namus vokiečių verčiami ir prašosi repatrijuojami. Tai netiesa. Pabaltijo pabėgėliai paliko tėviškes, vengdami naujo Rytų teroro. Sovietų Rusija nėra užinteresuota pabėgėlius grąžinti dėl to, kad jie būtų apsaugoti nuo vargo. Jie nori juos nubausti ir likviduoti už tai, kad jie nepripažįsta sovietų režimo ir kovoja dėl savo kraštų laisvės ir nepriklausomybės.

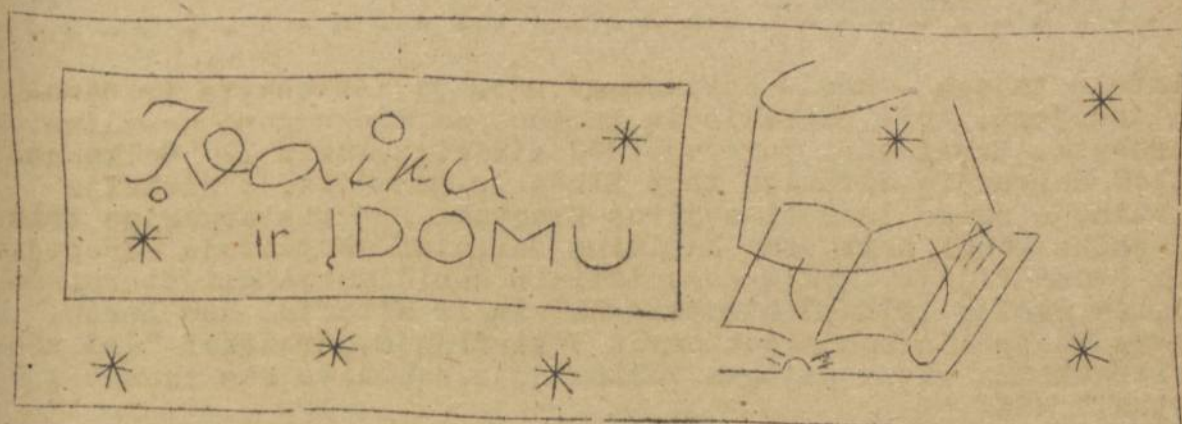
Pabaltijo pabėgėliai turi apsaugos teisę. Vakarų alijantai yra pareiškę, kad jie prievarta negrąžins pabėgėlių. Tuo įrodo ištikimybę politinės apsaugos /asylum/ principui.

Pabaltijo pabėgėliai yra Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiai. Kraštai, o jų yra per 40, kurie nepripažino sovietų Pabaltijo valstybių okupacijos, kartu nepripažino ir sovietų pilietybės Pabaltijo tautų gyventojams. Sovietų pilietybės įstatymas sako, kas STRS pilietis, be valdžios leidimo peržengęs sieną, nustoja sovietų pilietybės. Ir tuomet atveju Pabaltijo pabėgėliai yra ne sovietų piliečiai.

Pilietybės yra pažymima pasu ar kitu tapatybės dokumentu. Dauguma pabėgėlių tebeturi Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasus. Tuose kraštuose, kurie nepripažįsta Pabaltijo valstybių aneksijos, tie pasai galioja. Todėl pabėgėliams patartina saugoti jų pasus. Kraštai, kurie pripažino sovietams Pabaltijo valstybes, arba turi draugiškas sutartis su jais, Pabaltijo pabėgėlius laiko erančius be pilietybės /stateless/."

JAV VYSKUPŲ ŽODIS

"Amerika" 1945 m. Nr. 47 rašo: "Amerikos vyskupai paskelbė raštą, kuriame griežtai smerkia didžiųjų valstybių tarptautinę politiką. Tame rašte sakoma, kad tokia žaika, kuri ryškėja iš Amerikos, Anglijos ir Rusijos žygių, yra labai nusivilianti, nes ji yra paremta jėgos politika. Jungtinių Tautų Organizacija yra didžiųjų valstybių sąjunga, kurioje jos pasiskyrė teises, prašokstančias bet kokią įstatymą. Šia proga vyskupai pasmerkė Sovietų Sąjungą, kuri užgrobė Lietuvą, Latviją ir Estiją, taip pat jie griežtai pasisakė prieš rusų politiką Lenkijoje ir Balkanuose. Vyskupų rašte sakoma: "Karas baigtas, bet pasaulyje taikos nėra." Laišką pasirašė tarp kitų arkiv. Stritch, arkiv. Spellman, arkiv. Cushing, arkiv. Murray ir kt." /AŽ/

TREMTINIŲ GYVENIMO PERTVARKYMAS

Iš tikrų šaltinių sužinota, kad stovime tremtinių gyvenimo pertvarkymo išvakarėse. Reformos linkmė - įjungti tremtinius /DP/ į ūkinį gyvenimą, kitaip kalbant - pervesti mus iš svečių kategorijos, kurie lig šiol mito iš šeimininkų malonės, į darbininkų, kad galėtumėm maitintis iš savo uždarbio. Reformos tikslas - "įjungti tremtinius į konstruktyvų darbą, nukreipti juos nuo nepageidaujamo veikimo, sukurti naują patyrimą darbe, atgavinti domėjimąsi darbu, kas buvo užleista ir kas taps vertinga parama, lengvinanti repatriaciją ar įkurdinimą ir paruošti tremtinius pozityviai dalyvauti bendruomenės, kurion jie grįš ar kurioje bus įkurdinti, gyvenime." Toji reforma turinti būti įgyvendinta iki šio pavasario. Tai reformai praversti numatoma tarp kitų priemonių ir "steigimą lavinimo institucijų ir mokyklų ir lavinimą tose profesijose, kurių reikalingos repatriacijos ar įkurdinimo šalys arba karinės ir civilinės įmonės." Gaunasi išpūdis, kad tos vienos ar kitos rūšies lavinimo įstaigos - mokyklos ir kursai - turės būti realiai UNRRAos palaikomos ir remiamos.

BOLŠEVIKINIŲ RINKIMŲ PRASME

"Carrefour" apie rinkimus į Aukščiausiąją Tarybą Sovietų Sąjungoje rašo: "Rinkimai neatneš pasauliui jokių staigmenų. Nėra ko laukti, kad didžiuma būtų nuversta, nes sovietų demokratijoje nėra didžiumos ar mažumos. STRS nežino tų staigmenų, kurias atneša demokratiniai rinkimai Vakarų Europoje. Ten žaidimas iš anksto atliekamas, o iš urnų nėra ko laukti paslapčių. Sovietuose nėra politinių partijų, kurios rungtyniautų, nežinomas vienas sąrašas: "Komunistų ir bepartinių". Ar galima pareikšti tuo atveju priešingą nuomonę? Be abejo, bet tik šiais būdais: sąrašo kandidatus išbraukiant ar nebalsuojant." /EI/

KOKI SOVIETŲ "TIKSLAI" ?

"L'Epoque" korespondentas Londone praneša: "Maksvoje, kain praneša lenkas komunistas iš JTO pilnaties, esama nuomonės, kad rusai žina mygtuką, kurį spustelėjus Prancūzija pateksianti į jų rankas. Sovietų Rusija, paglemžusi Rytų Europą, ieško būdų išsivyrtauti vakaruose, būtent, Prancūzijoje ir Ispanijoje. Londono nuomone, tai pareina nuo karinės padėties, kurioje ryškus ligsvaros trūkumas. Nekalbant apie prancūzų kariuomenę, vie-

APZVALGA, Nr.9/10

14

nintelė pajėga - anglų kariuomenė, nors ji išblaškyta ir demobilizuojama. Apie amerikiečių kariuomenę nieko gero negalima pasakyti. Rusai turi Europoje 300 divizijų, kurių 120 Balkanuose, 40 šarvuotųjų divizijų tarp Elbės ir Dunojaus, 50 divizijų Ukrainoje saugo Juodosios jūros krantus. Per pastaruosius tris mėnesius rusai pertvarko karinius dalinius okupuotoje Europoje. Jei Prancūzijoje įvyktų komunistinis sukilimas, Anglijai reikėtų, kad Rusija įsikurdintų prie Calais ir Atlante. Mac Laren, buvęs kontrolės komisijos nariu Vokietijoje, pareiškė: "Jei mes atitrauktume savas pajėgas Vokietijoje, dabokite kas tuomet į įvyks." /EI/

TRUMANO INSTRUKCIJOS DĖL EMIGRACIJOS

"The New York Times" paskelbė JAV prezidento Trumano instrukcija dėl emigracijos į JAV. Jis pabrėžia, kad daugelis pabėgėlių neturi namų, į kuriuos galėtų grįžti. Todėl reikia palengvinti ir sudaryti sąlygas tokiems asmenims įvažiuoti į JAV. Tuo būdu bus sumažintas žmonių vargas ir duotas pavyzdys kitiems kraštams, kurie gali taip pat padėti šio karo nukentėjusiems. Kasmet bus leidžiama Centrinės, Rytų Europos ir Balkanų tautų 39.000 asmenų emigruoti. Pirmoj eilėj nurodoma išduoti vizas našlaičiams. Jis nurodo, kad daugelis emigrantų, turinčių giminių JAV, gaus iš jų aprūpinimą, kol galės įsikurti. Tuo tikslu bus įsteigti konsulatai /Consular Officer of the Department of State/. Jie veiks amerikiečių okupacinėj zonoj. Prez. Trumanas tuo reikalu yra davęs nurodymų ištisai eilei ministerijų ir UNRRAI. Pagal tuos nurodymus karo ministerija turi padėti atrinkti išvykstančius, pristatyti juos į Europos uostus, aprūpinti kelionėj maistu, pastoge, medicinos pagalba, teikti įvairius palengvinimus. /EI/

AMERIKOS, BUCHENWALDO IR SIBIRO SISTEMOS

Pulk. Howley, JAV karinės misijos sekretorius Berlyne, kalbėdamas apie vokiečių belaisvių ir suimtų nacių maitinimą pareiškė spaudos atstovams: "Kai mes Berlynan atvykome, naciai turėjo dirbti sunkiausius darbus ir gauti maža maisto. Tai yra Buchenwaldo sistema. Tai nėra Amerikos sistema. Mes sušaudysime nacių, jei kenksmingas, bet nemarinsime badu." Kas dirba sunkiausią darbą, tam reikia duoti ir atitinkamai maisto. Lieka paaiškinti, kad amerikiečiams atvykus į Berlyną rasta bolševikų įvesta tvarka, kuri vadinama Buchenwaldo sistema. Tai yra nacių sistema suimtiems žmonėms kankinti, vadinama Buchenwalde atrastos siaubingos stovyklos vardu. Galima tvirtinti, kad pasaulis šiaudien žino ir trečiąją sistemą, kurią reikia vadinti - Sibiro sistema. Sibire tokiu pat būdu bolševikai kankina ir į aną pasaulį siunčia milijonus deportuotų ir vadinamų "politinių kalinių". Jų tarpe jau keli metai tūkstančiai lietuvių, ištremtų 1941 m. birželio mėn. ar bolševikams vėl okupavus Lietuvą. Sibiro sistema nuo Buchenwaldo sistemos skiriasi tuo, kad vokiečiai, badu pamarinę aukas, vėliau jas degina didelėse krosnyse, o enkavedistai - nušauna ar užkasa dar pusgyvius." /EI/

POLITINĖ

Apžvalga

PERSIJOS - RUSIJOS GINČAS. Vos savaitei praslinkus nuo JTO Saugumo Tarybos sudarymo, iškilo Rusijos - Persijos byla. Persijos vyriausybė, vadovaujama Hakimi, JTO pakaltino rusus, kad jie kišasi į persų vidaus reikalus, įsibrovė į Azerbeidžaną, ten pasipriešino vietinei kariuomenei, policijai ir padarė sukilimą. Tik šią bylą iškėlus patirta, kad Hakimi, buv. min. pirmininku, pakeistas Gavan'es Saltaneh. Jis nėra kariojo sparno atstovu, bet jau anksčiau žinomas kelionėmis į Maskvą, kad ten įsiteikis. Londone buvo linke manyti, kad Saltaneh atsiims skundą iš JTO. To jis nepadarė, nes persų parlamentė turi palyginti netvirtą pagrindą, gaves 53 balsus prieš 51.

Persijos byla padarius dvišaliu ginčą, JTO būta gana aštraus pasikeitimo nuomonėmis. Persijos atstovas: "Jokiose sąlygose nesutinkame, kad šis klausimas būtų išimtas iš Tarybos." Rusijos atstovas paneigia Persijos tezę ir nurodo, kad to klausimo svarstymas tarptautiniame forume "pažeidžias STRS garbę." Bevinas: "D. Britanija yra rusų - persų sutarties dalyvė, kurios pirmutinis uždavinys tarpininkauti jų ginčą. STRS yra perdėta baimė, jog persų kariuomenė Azerbeidžane sudaro grėsmę raudonajai armijai ar pavojų Baku. Taryba negali "nusiplauti rankas" ir nespresti ginčo, kuris numatytas Chertos 33 ir 34." Stettinius, JAV delegacijos pirmininkas, paremia anglų nuomonę. Bidault, Prancūzijos užs. reik. min., nurodo, kad nelemti sprendimai gali sudaryti rimtus precedentes ateičiai.

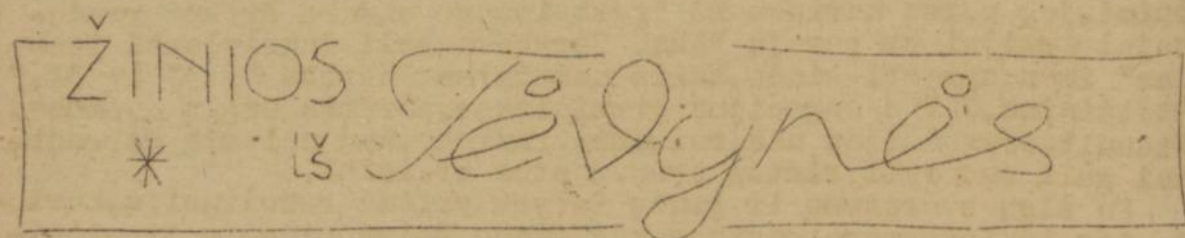
Po ilgų svarstymų ir ginčų Taryba priėmė rezoliuciją, kurioje išreiškiamas pageidavimas, kad ginčo šalys pradėtų tiesiogines derybas, bet sau pasilieka teisę informuotis apie jų eigą ir pasiteirauti kas yra atlikta. "L'Epoque" tuo klausimu rašo: "JTO išgelbėjo veido skaistybę. Ji, vadovaudamasi savų kompetencijų pradais, atsiekė, kad šalys tariamai susitarė. STRS nori įrodyti gerą valią ir gražina persams geležinkelius, esančius šiaurinėse srityse. Teisiniai žiūrint, dabartiniu metu yra pasiektas stovis, kuris liudytų, kad jokio konflikto nėra buvę. Bet JTO šio klausimo visai neatsisakė, jei šalys tarpusavyje negalės susitarti. Politinė plotmė yra visai kitokia. Rusai norėtų tą klausimą užmarinti... Jiems paaiškėjo, kad esama skirtumo tarp dvišalio ir bendruomeniško klausimų svarstymo."

GRAIKIJOS BYLA. Rusai, atsikirsdami į jiems iškeltą bylą dėl neramumų Persijoje, sukuria eilę naujų skundų prieš anglus. Jie pirmiausia apkaltina anglus dėl Graikijoje esančios būklės: a/ Dabartinė padėtis Graikijoje nesuderinama su Jaltos nutarimais ir pavojingai įtempta; b/ Britų kariuomenės buvimas Graikijoje nebūtinai, kad patikrinus susisiektų saugumą; c/ Britų kariuomenė Graikijoje panaudojama kaip priemonė daryti politinei įtakai krašte; d/ Britų kariuomenė Graikijoje palaiko reakcionieriškus elementus, kurie kovoja prieš demokratą. Šie kaltinimai JTO Saugumo Taryboje sukėlė didelę audrą ir pagaliau prieita net prie asmeniškų susikirtimų tarp Višinskio ir

no. Višinskis ilgoje kalboje kaltino anglus, kad jie drumsčia taiką. Bevinas atsikirsdamas nurodė, kad Rusija sudaro sąlygas, jog britų kariuomenė yra laikoma Graikijoje. Rusai iki šio mėto neatšaukė kariuomenės iš Rumunijos ar Bulgarijos. O tas klausimas verčia britus kariuomenę laikyti Graikijoje. Pagaliau buvo iškeltas klausimas ar britų kariuomenės laikymas Graikijoje sudaro pavojų taikai. Į tą klausimą didžiūma, net ir lenkų atstovas, atsakė neigiamai. Dėl rezoliucijos susitariti nepavyko. Britų kieta laikysena suprantama, nes šiuo klausimu nusileidus, prieš akis iškyla nauji: Indonezijos byla, Persijos ir Libanono skundas, išteiktas JTO, reikalaujantis atitraukti iš tų valstybių britų ir prancūzų kariuomenę.

"L'Epoque" rašo: "Rusija laimėjo persų klausimą, o dabar siekia savo tikslo. Naujoji persų vyriausybė per silpna, kad Maskvai galėtų rintai pasipriešinti. Tik dėkui persų delegacijos geram vairavimui ir energingai paramai iš Bevinio pusės pavyko iškelti viešumon rusų ginčą. Minėto klausimo svarstymas neliko visai be naudos."

Praėjusią savaitę anglų - rusų santykiai ne tik neatlyžo, bet buvo dar didesnėje įtampoje. Bevinio nepaprastai aštrus puolimas prieš rusus sudarė pilną nervų karą. Anglų gerai informuoti sluoksniai tvirtina, kad D. Britanijos ir JAV ambasadorių atšaukimas iš Maskvos nesudaro pagrindo manyti, kad tie santykiai pagerėtų. Dabartiniu metu Rusija yra izoliavusi. /EI/

BOLŠEVIKINIAI RINKIMAI

Sąryšy su rinkimais į Aukščiausiąją Tarybą bolševikų partija jau seniai pradėjo vadinamą priešrinkiminę agitaciją. Ji paskelbė atsišaukimą, kuriame suminimi visi kraštai, karo metu prijungti prie STRS. Dėl Pabaltijo atsišaukime dėstoma: "Pabaltijo respublikos Lietuva, Latvija ir Estija yra išlaisvintos iš vokiečių priespaudos". Šiose "išlaisvintose" respublikose, kurios pergyvena didžiausią priespaudą, netikrumą ir ūkišką skurdą, daromi tariami laisvi rinkimai. Patikrintomis žiniomis, Lietuvos atstovas Vašingtone, min. Žadeikis, išteikė JAV vyriausybei notą dėl tarybinių rinkimų neteisėtumo Lietuvoje, kuri buvo pakartotinai jėga rusų užgrobta, pavergta ir priespaudoje laikoma. /EI/

ŽUVO PALECKIO SŪNUS

Amerikiečių lietuvių komunistų dienraštis "Laisvė" praneša iš sovietų šaltinių gautą žinią, kad skraidymo į užfronte metu žuvo 19 metų LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko Justo Paleckio sūnus Vilnius Paleckis. /WTV/

TEATRINIS GYVENIMAS

— 25 metų sukaktį Kauno Teatras paminėjo "Traviatos" spektakliu. Nusipelnę teatrui asmenys P. Oleka, Jovaišaitė-Olekienė, V. Dineika, O. Rymaitė, A. Sutkus, P. Kubertavičius apdovanoti medaliais. Aktorius V. Dineika gavo dar ir padėkos lapą, o A. Šabaniauskas, Br. Kelbauskas, Dambrauskas ir operos rež. Karečko apdovanoti atskirai. — Kauno Teatro direktoriumi vėl paskirtas buv. teatro buhalteris Jėloveckas. — Šiauliuose neseniai atidarytas teatras, prie kurio atstatymo darbų buvo įtraukti visi aktoriai ir technikiniai personalas. — Rež. B. Dauguvietis parašė kaimo mągčių teatrui vadovėlių su praktiškais patarimais. — Vilniuje vėl veikia lėlių teatras, kuriam vadovauja Krinickaitė ir Čepulytė. Teatro repertuare yra B. Sruogos "Aitvaras teisėjas", "Sigutė" ir kt.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Vietinės spaudos pranešimais, Lietuvoje karo pradžioje buvo mobilizuota 30 tūkstančių vyrų, kurie dalyvavo kovose prieš vokečius. Iš jų apie 10 tūkstančių žuvo, kita 10 tūkstančių demobilizuota, o likusieji dar yra palikti raud. armijoje. Iš šių nemaža dalinių stovi Vilniuje. — Miškų paruošų trestas per pastutinį metų ketvirtį paruošė ir išvežė prie geležinkelių linijų 60.000 kubinių metrų sparmedžių Donbaso šachtoms. "Tiesos" pranešimu, ketvirčio planas įvykdytas 112 %. — Pradžios mokyklų mokytojų trūkumas Lietuvoje yra labai didelis. Mokyklose dėsto 3-4 klases baigę gimnazistai. Universitete profesūros taip pat trūksta, asistentais daugumoje pakviesti gimnazijų mokytojai. — "Izvestijos" pranešimu, Klaipėdoje jau veikia radijo stotis, įvesta elektra, atstatyta gimnazija, taip pat dirbama prie upės ir jūros uostų atstatymo. Į kraštą atvežta 1200 lietuvių naujakurių šeimų.

Kultūrinis

GYVENIMAS

"AIDŲ" NOVELĖS KONKURSAS. — Munchene leidžiamas lietuvių kultūrinis žurnalas "Aidai" paskelbė literatūrinį konkursą novelei parašyti. Kūriniams atsiųsti laikas — šių metų kovo mėn. 1 d. Už geriausiai įvertintas noveles skiriamos trys premijos: I — 1.000 RM, II — 600 RM, III — 400 RM. Konkursui skirti pinigai yra suaukoti "Aidų" rėmėjų.

NAUJI LIETUVIŠKIEJI LAIKRAŠČIAI. — Schweinfurte lietuviai išleido spausdintą spaustuvėje savaitinį laikraštį "Tėviškos Garsas". Laikraščio iki šiol jau teko matyti 5 nr. Redaguoja St. Gečas. Lehrte stovykloje pradėtas leisti neperiodinis literatūros leidinys "Žibintas", kurios pirmasis numeris jau išėjo. Leidinys yra nedidelio formato, 8 pusl.

ŽODYNŲ GAUSĖJA. - Angliškai - lietuviškas - vokiškas žodynas, kuris turi apie 25.000 žodžių jau spausdinamas. Žodyną parengė Jz. ir Jn. Beržinskai. Įvairiais žodyno reikalais galima kreiptis šiuo adresu: Rosenheim, DP Camp B 188, Pichlmayrstr. 22. Taip pat žinomas vadovėlių ir pedagoginės literatūros rašytojas Juozas Gobis, šiuo metu gyvenęs Fuldoj, paruošė anglų kalbos vadovėlį, kuris netrukus pradėdamas spausdinti. "Mūsų Kelio" redakcija Dillingene taip pat baigia spausdinti anglų kalbos vadovėlį.

LITERATŪROS KONKURSAI. - Seligenstadto lietuvių stovykloje buvo paskelbtas konkursas dramos veikalams parašyti. Už tris geriausius kūrinius paskirta piniginės premijos: pirmoji premija teko J. Truskūnui už 4 veiksmų dramą "Apleista sodyba", antroji premija paskirta taip pat J. Truskūnui už 2 veiksmų komediją "Bulvės", trečioji premija paskirta K. Žigui už monologą "Stovyklos gyvenimo apžvalga".

NAUJAS GIESMYNĖLIS. - "Giedros" leidykla Wiesbadene išleido spaustuvėje spausdintą "Giesmyneilį". Jame yra 19 giesmių, kurias parinko kun. A. Paukštys, Wiesbadeno lietuvių katalikų parapijos klebonas. Šios visos giesmės yra paimtos iš maldų knygelės "Garbė Dievui", išleisto ir aprobuotos Vatikane 1943 metais.

"IŠEIVIŲ BIBLIOGRAFIJOS ŽINIOS". - Lietuvių Emigracijos Bibliografijos Biuras Memingene jau atidavė spaudai pirmąjį "Išeivių Bibliografijos Žinių" numerį. Leidinys eis priedu prie žurnalo "Aidai". Redaguoja A. Ružancovas. Toliau mesniuose "Išeivių Bibliografijos Žinių" numeriuose manoma skelbti laikraščių straipsnių bibliografiją.

LEIDŽIAMAS METRAŠTIS. - Gyvenęs Flensburge žurn. A. Vaitkus leidžia tenykštės lietuvių stovyklos Metraščių. Metraštis turės per 300 puslapių ir bus gausiai iliustruotas. Vien spalvotų reprodukcijų bus apie 20. Kūrinys, atrodo, bus originalus, nes jame bendradarbiauja visos stovyklos kūrybinės pajėgos. /FMV/

RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS. - Sausio 25-26 d. d. Tūbingene įvyko Vokietijoje gyvenančių lietuvių rašytojų suvažiavimas saviems reikalams aptarti. Suvažiavime dalyvavo 50 rašytojų, taigi, apie 80 %. Svarbesnieji suvažiavime svarstytieji klausimai buvo šie: a/atgaivinti ir pagyvinti Lietuvių Rašytojų Draugijos veiklą, b/sujungti jaunesnius rašytojus bendran kolektyvan, c/susirišti su pasaulio rašytojais, d/panagrinėti profesinius ir organizacinius reikalus. Suvažiavime išrinkta Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba: St. Santvaras - pirmininkas, Vac. Biržiška - vicemin., Pulgis Andriešis - sekretorius, Bernardas Brazdžionis - išdininkas ir Stp. Zbarskas - narys. Revizijos komisija: J. Mikuckis, St. Būdavas ir Stp. Vykintas. Suvažiavimo proga buvo suruoštas literatūros vakaras, kuriame savo naujausią kūrybą skaitė J. Mikuckis, Alė Sidabraitė, K. Bradūnas, G. Tulauskaitė, B. Rutkūnas, K. Grigaitytė, L. Žitkevičius, V. Proščionaitė, B. Brazdžionis, J. Švaistas, St. Būdavas, A. Škėma ir Stp. Zbarskas. Be to, prof. J. Brazdžionis, B. Brazdžionis ir St. Yla skaitė pasakaitas.

Zmonika

ŪKIO KONFERENCIJA AUGSBURGE. - Sausio 29-31 d.d. Augsburgėje įvyko Lietuvos ūkinio ir techninio atstatymo reikalu įvairių ūkio šakų darbuotojų konferencija. Pradžioje konferencijos plenumas išklausė pranešimą bendraisiais Lietuvos ūkio atstatymo klausimais. Dėl šio pranešimo tezių pozityviai pasisakė daugis konferencijos dalyvių. Po to darbas šiose pakomisijose: žemės ūkio, pramonės ir amatų, miškų ūkio, prekybos, krašto statybos, pinigų finansų ir kredito, energetikos, susisiekimo ir transporto ir socialinės politikos. Pakomisijų posėdžiuose išnagrinėta atitinkamų ūkio sričių esamoji būklė ir aptartos pagrindinės gairės. Susipažinęs su pakomisijų darbo išdavomis - rezoliucijomis, suvažiavimas padarė savo pastabas ir pasiūlymus. Pabaigoje konferencija savo darbus apibendrino. Tuo būdu konferencija patiekė atstatysimos Lietuvos ūkio gaires, nurodė kelius, priemones jų organizuoti ir ugdyti. Tai bus medžiaga mūsų centrinėms institucijoms. Konferencijoje dirbusios pakomisijos savo darbą tęsia ir toliau, detalizuodamos ir ryškindamos jas liečiančius klausimus. Konferencija praėjo darnioje darbo nuotaikoje. Tą jaukią nuotaiką sudaryti daug padėjo šeimininkų - augsburgiečių lietuvių puiki organizacija. Be to, konferencijoje buvo aptarta lietuvių tremtinių įkurdinimo bei darbu aprūpinimo klausimai.

PASKIRTAS ŠV. SOSTO DELEGATAS. - Jo Šventenybė Popiežius Pijus XII šiomis dienomis paskyrė lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje Šv. Sosto Delegatu Kauno arkivyskupijos Kapitulos kanauninką, Kauno Dekaną, Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios kleboną kun. Feliksą Kapočių. Jau organizuojama delegatūros įstaigos. Apie tai smulkiau bus painformuota vėliau. Šiuo metu visais pastoraciniais reikalais prašoma kreiptis šiuo adresu: Regensburg, Alter Kornmarkt 7. /AŽ/

"ELTOS INFORMACIJOS". - Pfulingene, Kr. Reutlinge, pradėta leisti "Eltos Informacijų" biuletenis, kuris išeina tris kartus per mėnesį. Biuletenis skiriamas Liet. Tremtinių Bendruomenės padaliniais ir lietuviškųjų laikraščių redakcijoms.

ĮKURTA EKONOMISTŲ DRAUGIJA. - Vasario 1 d. Augsburgėje-Hochfelde įvyko lietuvių tremtinių ekonomistų draugijos steigiamasis susirinkimas, kuriame dalyvavo iš įvairių vietovių per 70 ekonomistų, prekybininkų. Susirinkime nutarta steigti ekonomistų draugiją, kurios tikslas - suburti, atstovauti ir globoti lietuvių ekonomistus, tenkinti jų profesinius reikalus, teikti jiems paramos, kelti ir ugdyti jų profesinį paruošimą, rūpintis atstatysimos Nepriklausomos Lietuvos ūkiniais klausimais. Draugijos nariams gali būti: a/dipl.

ekonomistai ir prekybininkai, b/asmenys aukštesiose mokyklose skaitę ekonomines disciplinas ir c/asmenys, bent tris metus buvę vadovaujančiais, atsakingais ekonominės srities darbuotojais ir parodę ūkiniuose reikaluose patyrimą. Kandidatais gali būti ekonomistai ir prekybininkai studentai. Suvažiavimas išrinko draugijos vykdomuosius organus ir aptarė bėgamuosius reikalus. Draugijos Centro Valdybos adresas: 14 Tübingen, Lustnauer Tor 4. /EI/

LIETUVIŲ INŽINIERIŲ SUVAŽIAVIMAS. - Lietuvių inžinierių ir technikų draugija Würzburge kviečia vasario 23-24 d.d. Würzburg-Zell stovykloje lietuvių inžinierių suvažiavimą. Suvažiavimo tikslas: a/sujungti visus inžinierius į vieną sąjungą, b/suregistruoti visus esančius inžinierius Vokietijoje, c/padaryti statistiką išvežtų - ištremtų, sėdėjusių kalėjimuose, koncentracijos lageriuose ir žuvusių karo metu, d/įtraukti visus inžinierius į bendrą kūrybos darbą, ruošiantis būsimos Lietuvos atstatymui, e/organizuoti technikos literatūros leidimą ir esamos dauginimą, f/įsteigti periodinį technikos žurnalą ar laikraštį ir g/rūpintis, į darbus skirstymo atveju, įsigytą specialybę atitinkančiu užsiėmimu, galimybėmis mokslo žinias pagilinti ir kt.

NÜRTINGENO NAUJIENOS. - Sausio 29 d. įvyko oficialus lietuvių gimnazijos atidarymas. Gimnazijos steigimo aktą pasirašė karinė ir UNRRA-os vadovybė, lietuvių visuomenės ir gimnazijos atstovai. Gimnazijos atidarymo proga tą patį dieną įvyko M.K.Čiurlionio vardo ansamblio koncertas, iš eilės šimtas pirmasis. Šiuo metu gimnazija persikėlė į dideles ir patogias patalpas, kuriose yra ir mokinių bendrabutis. Mokinių skaičius gimnazijoje vis daugėja. - Nürtingeno kolonijos gyventojams pradėta braižytojų kursai, kuriuos lanko apie 30 asmenų. Kursai tęsis tris mėnesius. Dirbama įtemptai, po 3-4 val. per dieną. Kursams vadovauja Dr.inž.M. Baublys, be to, dar dėsto inžinieriai Snarskis ir Didžiulis.

VATIKANO IR SSSR SANTYKIŲ ĮTAMPA

"La Croix" žiniomis, Vatikano oficiozas "Osservatore Romano" protestuoja dėl Maskvos radijo pakaltinimų, jog Vatikanas palaikė ryšius su fašizmu ir reakcija. Radijo žinios paimtos iš komunistų organo "Pravda". "Oss.Romano" rašo: "Mes giname Šv.Sostą nuo užpuodinėjimų, kurie siekia sugriauti pasitikėjimą demokratijoje ir apšaukti Katalikų Bažnyčią." Reikia pažymėti, kad Prancūzijos komunistų organas "L'Humanite" taip pat pradėjo akciją prieš Popiežių. /EI/

"Apžvalga" išleidžiama tris kartus per mėnesį: 10, 20 ir 30 d.d. Redaguoja J.Sodaitis ir A.Valentinas. Adresas: Nürtingen, Katharinenstr.31/1 /Nürttmbg./